

REWOLUCYJNE ZMIANY POSTĘPOWANIA CYWILNEGO

Opublikowany w dniu 28 listopada br. projekt Ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw ("Ustawa") przewiduje kompleksową nowelizację Kodeksu postępowania cywilnego. Głównym celem tej nowelizacji jest przyspieszenie rozpoznawania spraw, a środkiem do osiągnięcia tego celu ma być przede wszystkim przywrócenie odrębnego postępowania w sprawach gospodarczych.

Ustawa przewiduje również wzrost opłat sądowych (w tym maksymalnej opłaty od pozwu oraz apelacji w wysokości do 500.000 złotych), obowiązek przeprowadzania posiedzeń organizacyjnych i sporządzania planu rozprawy, instytucję "nadużycia prawa procesowego", możliwość oddalenia powództwa oczywiście bezzasadnego jeszcze przed doręczeniem odpisu pozwu drugiej stronie, a także znaczne zmiany w zakresie postępowania dowodowego. Zgodnie z projektem Ustawa ma znaleźć zastosowanie zarówno do spraw wszczętych po jej wejściu w życie, jak również do spraw już toczących się. Projekt Ustawy znajduje się obecnie na etapie konsultacji. Nie jest znany termin zakończenia prac nad Ustawą.

Zagadnienia

Postępowanie w sprawach gospodarczych

Nowe zasady prekluzji dowodowej

Nowe ograniczenia procesowe

Zmiany w zakresie postępowania dowodowego

Umowy dowodowe

Pozostałe najistotniejsze zmiany

POSTĘPOWANIE W SPRAWACH GOSPODARCZYCH

Jedną z najistotniejszych zmian przewidzianych w Ustawie jest przywrócenie odrębnego postępowania w sprawach gospodarczych rozpoznawanych w procesie. W tym trybie rozpoznawane mają być spory pomiędzy przedsiębiorcami oraz wybrane sprawy pomiędzy innymi podmiotami, w tym co do zasady wszystkie sprawy z umów o roboty budowlane oraz ze związanymi z procesem budowlanym umów służących wykonaniu robót budowlanych.

Sądy mają dążyć do zakończenia tych postępowań w terminie nie dłuższym niż sześć miesięcy od doręczenia odpowiedzi na pozew.

Nowe zasady prekluzji dowodowej

W tym celu zastrzeżono instytucję prekluzji dowodowej wprowadzając konieczność powołania przez stronę wszystkich twierdzeń i dowodów już w pierwszym piśmie procesowym. Spóźnione twierdzenia lub dowody zostaną pominięte, chyba że strona wykaże, że ich powołanie wcześniej nie było możliwe lub potrzeba ich powołania wynikała później. W takim wypadku nowe twierdzenia lub dowody powinny zostać powołane w ciągu dwóch tygodni od chwili, w której stało się to możliwe lub od której wynikała potrzeba powołania się na nie. Wobec tego, po wejściu w życie Ustawy nie będzie już możliwe

dopuszczenie spóźnionego dowodu ze względu na to, że jego przeprowadzenie nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy.

Nowe ograniczenia procesowe

Wyłączono również możliwość rozszerzenia powództwa (tj. zgłoszenia nowych roszczeń w trakcie postępowania) oraz wytoczenia przez pozwanego powództwa wzajemnego. Nie będzie także możliwe dokonywanie przekształceń podmiotowych w trakcie postępowania, co oznacza między innymi, że w wypadku wytoczenia powództwa przeciwko niewłaściwemu podmiotowi lub przeciwko nie wszystkim podmiotom, które powinny być stroną w postępowaniu powództwo zostanie oddalone.

Zmiany w zakresie postępowania dowodowego

Znaczące zmiany zostały również przewidziane w zakresie postępowania dowodowego. Przykładowo, Ustawa przyznaje dowodowi z zeznań świadków wyłącznie charakter pomocniczy. Sąd będzie mógł go dopuścić jedynie wówczas, gdy inne dowody (w szczególności dowody z dokumentów) nie wyjaśnią okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Ponadto, czynność strony (w tym oświadczenie woli lub wiedzy), z którą związane jest nabycie, utrata lub zmiana określonego uprawnienia strony będzie mogła zostać udowodniona co do zasady wyłącznie przy pomocy dokumentu. Wykazanie tej okoliczności przy pomocy innych dowodów będzie możliwe wyłącznie w przypadku, gdy strona wykaże, że przedstawienie dokumentu na tę okoliczność jest niemożliwe z przyczyn od strony niezależnych. Oznacza to, że kluczową rolę dowodową w postępowaniu w sprawach gospodarczych będą miały dowody z dokumentów.

Umowy dowodowe

Ustawa wprowadza nieznaną dotychczas polskiemu porządkowi prawnemu instytucję tzw. "umowy dowodowej". Zawierając taką umowę strony mogą ustalić, że w postępowaniu w sprawach gospodarczych związanych z konkretną umową nie będzie możliwe przeprowadzenie określonego rodzaju dowodu w tym np. dowodu z opinii biegłego. Dla swej ważności, umowa powinna zostać zawarta na piśmie bądź ustnie przed sądem rozpoznającym sprawę. Zawarcie umowy dowodowej nie wyłącza możliwości udowodnienia tych samych okoliczności przy pomocy innych dowodów, co w praktyce może okazać się trudne, w szczególności jeżeli wykazanie danych okoliczności będzie wymagało wiadomości specjalnych.

POZOSTAŁE ISTOTNE ZMIANY

Zmianie ma ulec również wiele przepisów o charakterze ogólnym, które prawdopodobnie znajdą również zastosowanie do postępowania gospodarczego. W celu przyspieszenia rozpoznawania spraw ma zostać wprowadzony obowiązek składania odpowiedzi na pozew w terminie wyznaczonym przez sąd, nie krótszym niż 2 tygodnie. Dalsza wymiana pism procesowych uzależniona będzie od doraźnej zgody sądu lub od uwzględnienia pisma procesowego w planie postępowania sporządzanym obligatoryjnie przez sąd.

Zmianie ulegnie również wysokość opłat, w tym od pozwu oraz apelacji w sprawach o prawa majątkowe. Przy wartości przedmiotu sporu (zaskarżenia) nieprzekraczającej 20.000 złotych opłata stała nie przekroczy 1.000 złotych. Z kolei, w przypadku wartości przedmiotu sporu (zaskarżenia) wynoszącego:

- powyżej 20.000 złotych do 4.000.000 złotych – opłata wyniesie 5% wartości przedmiotu sporu (zaskarżenia);

- powyżej 4.000.000 złotych – opłata wyniesie 200.000 złotych oraz 0,5% od nadwyżki powyżej 4.000.000 złotych – wówczas opłata nie może jednak przekroczyć 500.000 złotych.

Poza tym, Ustawa wprowadza szereg zmian, z których najistotniejszymi są:

- możliwość oddalenia przez sąd powództwa oczywiście bezzasadnego, gdy bezzasadność można ustalić na podstawie treści pozwu wraz z załącznikami. Oddalenie powództwa następuje jeszcze przed doręczeniem odpisu pozwu drugiej stronie;
- wprowadzenie instytucji zakazu "nadużycia prawa procesowego", tj. zakazu podejmowania czynności procesowych sprzecznych z celem danego przepisu – jej naruszenie może skutkować między innymi ukaraniem strony grzywną w wysokości do 3.000 złotych lub obciążeniem strony kosztami procesu w podwójnej wysokości niezależnie od wyniku sprawy. Ustawa nie wskazuje, czy naruszenie tego zakazu będzie miało wpływ na skuteczność dokonanej czynności procesowej;
- obligatoryjne posiedzenia przygotowawcze mające na celu organizację postępowania, w tym sporządzenie planu postępowania;
- ograniczenie co do zasady zarzutu potrącenia wyłącznie do wierzytelności wynikającej z tego samego stosunku prawnego co roszczenie dochodzone przez powoda i tylko w zakresie w jakim istnienie wierzytelności powoda jest bezsporne;
- możliwość udzielania stronom przez przewodniczącego wskazówek co do prawdopodobnego wyniku sprawy w świetle twierdzeń i dowodów zgłoszonych przez strony (okoliczność ta nie będzie stanowiła podstawy do wyłączenia sędziego);
- dopuszczalność złożenia przez świadków pisemnych zeznań;
- umożliwienie wytoczenia powództwa przeciwko Skarbowi Państwa przed sąd właściwy dla siedziby powoda.

PODSUMOWANIE

Wydaje się, że zmiany przewidywane Ustawą mogą doprowadzić do realizacji jej celu, czyli przyspieszenia rozpoznania spraw przez sądy powszechne. Cel ten może zostać jednak zrealizowany poprzez częstsze oddalenie powództw i kosztem utraty elastyczności postępowania (vide: zakaz powództw wzajemnych czy ograniczenia dowodowe w sprawie świadków). Zmiany te mają istotne znaczenie dla praktyki obrotu gospodarczego, w szczególności w zakresie konieczności potwierdzania za pomocą dokumentów wszelkich czynności, które mogą okazać się istotne w przyszłości, uważnego sporządzania umów dowodowych, czy też uzasadniania czynności procesowych, aby nie narazić się na zarzut nadużycia prawa procesowego.

W razie uchwalenia i wejścia w życie Ustawy, to ostatecznie sędziowie zdecydują czy zmiany posłużą do rozsądnego zarządzania procesem czy też staną się narzędziem szykany wobec stron (w szczególności powodów) służącym poprawie statystyk sądowych.

KONTAKT

Bartosz Krużewski
Partner

T + 48 22 627 11 77
E bartosz.kruzewski
cliffordchance.com

Robert Moj
Radca prawny

T +48 22 627 11 77
E robert.moj
@cliffordchance.com

Niniejszy Client Briefing nie omawia wszystkich aspektów przedstawianych zagadnień i nie stanowi porady prawnej ani porady innego rodzaju.

www.cliffordchance.com

Norway House, ul. Lwowska 19, 00-660
Warsaw, Poland

© Clifford Chance 2017

Clifford Chance, Janicka, Krużewski,
Namotkiewicz i wspólnicy spółka
komandytowa

Abu Dhabi • Amsterdam • Bangkok •
Barcelona • Beijing • Brussels • Bucharest •
Casablanca • Dubai • Düsseldorf • Frankfurt •
Hong Kong • Istanbul • London • Luxembourg
• Madrid • Milan • Moscow • Munich • New
York • Paris • Perth • Prague • Rome • São
Paulo • Seoul • Shanghai • Singapore •
Sydney • Tokyo • Warsaw • Washington, D.C.

Clifford Chance has a co-operation agreement
with Abuhimed Alsheikh Alhagbani Law Firm
in Riyadh.

Clifford Chance has a best friends relationship
with Redcliffe Partners in Ukraine.